

17. 10. 2018

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Smart contracts jako budoucnost závazkového práva aneb *pacta sunt servanda* v absolutní podobě?

V poslední době se často můžeme setkat, a to zejména v souvislosti s rychle se rozvíjejícími technologiemi blockchain, s termínem smart contracts. Obecně jako smart contracts označujeme technologické řešení, které má za cíl samostatně zajistit výkon smluvního závazku prostřednictvím specifického technologického nástroje (zejm. softwaru).

Pojem *smart contracts* byl v teorii však zaveden již dávno před vznikem a rozvojem zmiňovaných blockchainových technologií. Autorství je přisuzováno právnímu teoretikovi a kryptografovi Nicku Szabovi, který ve svém článku (*Smart Contracts: Formalizing and Securing Relationships on Public Networks*, pozn. autora) z roku 1997, považuje za *smart contracts* právě klasické nápojové automaty, kdy, dle Szabova názoru, dochází k uzavření kupní smlouvy s prodávajícím, jenž sice není v tu chvíli přítomen, nicméně je zastoupen příslušným prodejním automatem, přičemž jakmile kupující vhodí své mince do automatu a učiní výběr požadovaného zboží, akceptuje tím nabídku prodávajícího a smlouva je následně vykonána prodejním automatem, který zboží kupujícímu vydá a umožní mu nabýt vlastnické právo.

Blockchain a rozvoj smart contracts

K opravdovému rozvoji *smart contracts* však dochází až v posledních letech, zejména díky rozvoji technologie nazývané *blockchain*, která s sebou do technologického světa přinesla stěžejní komoditu - věrohodnost údajů.

Jak lze tedy *smart contracts* chápat v kontextu dnešní doby? Obecně lze říci, že jako smart contract můžeme označit každý algoritmus, jenž samostatně ověří, provede, vymůže či omezí výkon smluvních práv a povinností. V praxi je pak možné uvažovat právě o kupních či nájemních smlouvách, nakládání s finančními deriváty či sjednávání a realizací zástavních práv. Již zde se však nabízí upozornění, že praktické využití je nezbytné chápat rovněž v kontextu technologické povahy *smart contracts*. Smart contract (toliko tedy softwarový kód) je, po schválení oběma stranami, nahrán do prostředí blockchainové databáze, ověřen a již bez možnosti změny čeká na stanovený termín, kdy dojde buď k vykonání „A“ či „B“, alt. pak i „C“ (např. zrušení závazku, *if-then principle*).

Jedním z mnoha nedostatků *smart contracts* je nemožnost následné alterace závazku, jenž byl do

blockchainového prostředí zadán. Nicméně, před tím, než se zaměříme na jednotlivá pozitiva či negativa *smart contracts* jako takových, zamysleme se nejdříve, zda je možno tento postup možné považovat za kontraktační proces v souladu s platným právem.

Co na to české právo?

Můžou být považovány *smart contracts* za smlouvy jako takové? Ustanovení občanského zákoníku stanoví, že „smlouvou projevují strany vůli zřídit mezi sebou závazek a řídit se obsahem smlouvy a že smlouva je uzavřena, jakmile si strany ujednaly její obsah.“ V případě *smart contracts* není pochyb, že algoritmus, jež má za úkol závazek vykonat, je projevem vůle stran, přičemž ve chvíli ujednání tohoto závazku je jako takový validován v prostředí blockchainové sítě, tj. smlouva je uzavřena.

Ustanovení občanského zákoníku umožňují každému zvolit si pro právní jednání libovolnou formu (nestanoví-li ujednání či zákon jinak), nabízí se v souvislosti se *smart contracts* další otázka, a to zda právní jednání právě v podobě *smart contracts* ob stojí i v případě požadavku písemné formy.

Vzhledem k tomu, že jsou jednotlivé *smart contracts*, resp. jejich obsah, zachyceny v algoritmech sepsaných ve specifických programovacích jazycích, jsou vyžadovány odborné znalosti na straně čtenáře pro jejich pochopení. Žádný předpis však nestanoví, který jazyk musí pro splnění požadavku písemné formy být použit. Lze proto konstatovat, že sjednaný algoritmus jako takový může zcela zachycovat obsah právního jednání.

S ohledem na to, že každý uživatel je v rámci blockchainové databáze držitelem dvou certifikačních „klíčů“ – privátního a veřejného, lze určit jednající osobu, byť není možné tímto způsobem takovou osobu identifikovat na základě běžných občanských identifikačních údajů (jméno, příjmení atd.) – to, připustíme si, může představovat nejproblematictější část našeho posouzení a do budoucna rovněž pravděpodobně největší kámen úrazu v případě snahy o integraci *smart contracts* do právního řádu.

Je však nezbytné v době pokročilých technologií rigidně trvat na potřebě identifikace dle konvenčních údajů nebo je naopak možné akceptovat i digitalizovanou podobu identifikačních znaků jednotlivých osob, o to více v unikátním prostředí, které si kontrahenti pro „písemnou“ formu zvolili?

Jelikož může s privátním klíčem disponovat pouze konkrétní uživatel a po nahrání do databáze nelze údaje změnit, dochází zároveň ke splnění požadavků na podpis písemné formy zaručeným elektronickým podpisem v souladu s evropskou legislativou, resp. zákonem o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce.

David Neumahr,
advokátní koncipient

Ambruz & Dark Deloitte Legal s.r.o., advokátní kancelář

Karolinská 654/2
186 00 Praha 8

Tel.: +420 246 042 100

Fax: +420 246 042 030
e-mail: legalcz@deloittece.com

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)